

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДРУЧНИКА ЕКОНОМІКИ

О. Ф. Надтока,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу навчання географії та економіки
Інституту педагогіки НАПН України
e-mail: nadтока.ol@ukr.net

В. О. Надтока,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання географії та економіки
Інституту педагогіки НАПН України
e-mail: nvo127@ukr.net

У статті розглянуто актуальні питання, що стосуються проблематики розвитку методики навчання економіки й географії та підручникотворення у цьому освітньому полі. Експериментальний досвід використання навчальної діяльності в розрізі цих предметів свідчить, що їх упровадження веде до успіху тоді, коли вчитель усвідомлює, що саме учень, а не він, має бути центральною фігурою в навчанні, і основним є системно-діяльнісний підхід до навчання, а не запам'ятовування та відтворення певних умінь та навичок. У цій публікації приділено увагу питанню перспективності навчання економіки та економіко-географічних курсів на компетентнісній основі у гімназії та ліцеї. На цьому тлі запропоновано підходи, що дозволяють готувати учня (ученицю) закладів загальної середньої освіти до майбутньої професійної діяльності. Основні положення статті ретрансльовано крізь призму створення компетентісно зорієнтованого підручника економіки для профільного навчання в ліцеї.

У статті констатується, що навчання економіки, завдяки її комплексності та метапредметним особливостям, готує здобувачів освітніх послуг до майбутнього життя та професійної діяльності.

Ключові слова: дитиноцентризм; економічна та географічна освіта; компетентісно зорієнтоване навчання; системно-діяльнісний підхід; функції підручника.

Постановка проблеми. Одним із напрямів розв'язання проблем теорії та практики навчання економіки та економічної географії є вдосконалення підручників шляхом визначення оптимального обсягу текстового матеріалу, функціональності

методичного апарату, кількісним і якісним характеристикам ілюстративної бази, спрямованості запитань і завдань для учнів (учениць) тощо. На цьому тлі метапредметні аспекти економічної та географічної освіти набувають нового, вагомого значення у контексті Нової української школи на тлі формування ключових компетентностей здобувачів загальної середньої освіти. Сучасні освітні реалії та парадигмальні зміни в навчально-виховному процесі створюють передумови до формування ключових, міжпредметних та предметних компетентностей через відповідний рівень змістового складника та методичний апарат підручника як основного засобу навчання [1]. Досить важливими у цьому плані є підходи, які дозволяють готувати учня (ученицю) до майбутнього життя у суспільстві й подальшої професійної діяльності. На цьому тлі досить суттєвими є питання формування в учнів вміння вчитися протягом усього життя, підприємливості та метапредметних навичок, отриманих завдяки економічній та географічній освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику відображення в змісті економічної та географічної освіти компетентнісних засад навчання розглядали у своїх роботах Н. В. Бескова, Ю. В. Бицюра, Т. Г. Гільберг, О. Ф. Надтока, І. Ф. Радіонова, О. М. Топузов, О. В. Часнікова та інші автори. Доволі важливими положеннями у створенні засобів навчання, в тому числі й підручників, є самоствердження особистості. Економіка як шкільний предмет є досить значущою у цьому плані. Адже, за словами В. Г. Кременя, «пріоритетним завданням сучасної освіти є поширення її впливу на розвиток духовної культури особистості, що в кінцевому підсумку є основою не тільки формування, але й ствердження людини. Це завдання в його цілісності може здійснити філософія людиноцентризму, оскільки вона має значно більший арсенал методів і засобів ніж традиційні підходи» [3, с. 131]. Таким чином, засади людиноцентризму є ключовим елементом у становленні особистості, в тому числі в її компетентнісному та професійному зростанні, а освітній процес вибудовується на засадах дитиноцентризму, відсуваючи на другий план предметоцентризм [1]. В цьому плані певні методично значущі пріоритети містить у собі економіка, тому що вона є наукою комплексною та містить джерело метапредметних знань.

Підтвердженням сказаного вище є те, що ціннісні характеристики й освіта є визначальними у становленні особистості. Загальновідомим є факт, що економісти Світового банку, використавши математичні методи досліджень і всебічно проаналізувавши проблему, визначили, що головними чинниками невідчутного капіталу є «правова держава» та освіта. При цьому освіта становить 36% його загальної величини. Провідний дослідник Світового банку Кірк Гамільтон у звіті за 2005 рік цього банку, що має назву «У чому полягає багатство націй?» зазначав, що багаті країни є багатими внаслідок рівня знань і досвіду населення та внаслідок ефективності установ, які забезпечують економічну активність [7].

Формулювання цілей статті. Одним з характерних напрямів розв'язання проблем теорії та практики навчання економіки та економічної географії є вдоскона-

лення підручників шляхом запровадження нових підходів до навчання через їх зміст і методичний апарат та визначення оптимального обсягу текстового матеріалу, кількості та якості ілюстрацій, спрямованості запитань і завдань для учнів. Тому вельми актуальним є побудова підручника економіки на засадах компетентісно орієнтованого навчання предмета та реалізації навчального змісту в ньому на основі системно-діяльнісного, особистісно зорієнтованого та компетентісного підходів.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на дитиноцентричний базис особистісно-компетентісного навчання та стрижневі положення Нової української школи, підручник економіки для закладів загальної середньої освіти має віддзеркалювати характер парадигмальних змін в ній та задовольняти відповідні запити суспільства.

Підручник економіки (як масова навчальна книга) — це поліфункціональна психодидактична система, яка не лише розкриває зміст навчання цього шкільного предмета, а й є специфічною моделлю процесу навчання. Отже, підручник економіки — це засіб навчання, що має матеріальну форму, пов'язану зі змістом навчання та процесом засвоєння цього змісту [2].

Кожен елемент підручника підпорядкований засвоєнню здобувачами освітніх послуг навчального матеріалу, що міститься в ньому. Саме тому значний обсяг відповідної інформації вимагає від учителя та учнів максимального використання всіх засобів, наявних у ньому, як таких, що дають змогу оптимально активізувати процес навчання. Підручник є формою конкретизації цілісності змістового та процесуального компонентів навчання, оскільки в ньому немає жодного фрагмента, де зміст був би ізольований від умов і способу його засвоєння. Усе це робить підручник універсальним комплексним засобом навчання, необхідним як учням, так і вчителів.

Таким чином, підручник є одним із найважливіших елементів навчально-методичного комплексу, що забезпечує вивчення економіки. Саме через нього реалізуються мета й завдання навчальної програми та відображається її зміст.

Важливим етапом у створенні підручника з економіки є його відповідність вимогам підручникотворення. Їх реалізація в засобах навчання повинна створювати передумови в осмислюванні здобувачами освітніх послуг процесів, що відбуваються в суспільстві та формуванні ними власної наукової картини світу.

Окрім зазначеного, провідною ознакою сучасного підручника з економіки є його орієнтація на формування ключових, міжпредметних та предметної компетентності учнів, розвитку пізнавальної ініціативи, критичності, здатності до самоконтролю й спроможності застосовувати свої знання в реальних ситуаціях [2]. Підручник має виконувати низку важливих функцій: інформаційну, пізнавальну, розвивальну, комунікативну, виховну, диференціації навчання, індивідуалізації навчання тощо. У **структурі шкільного підручника** економіки важливо виокремити певні **структурні компоненти**:

- текстовий блок;
- блок навчальних завдань та запитань;

- блок апарату організації засвоєння;
- блок апарату орієнтування;
- ілюстративний блок.

Така структура відіграє важливу методичну роль, через поєднання та доповнення своїми функціональними особливостями різних блоків підручника.

Моделі підручника економіки.

На сучасному етапі підручникотворення існує чотири основні моделі створення цього навчального засобу з економіки:

- 1) конвекційна;
- 2) програмована;
- 3) модель створення проблемного підручника;
- 4) комбінована.

За умов першої моделі підручник створюють за традиційною методикою, подаючи матеріал енциклопедично. Слід зазначити, що протягом останніх двох десятиліть, попри зміну різних підходів до навчання цього предмета в Україні, конвекційна модель явно домінувала серед підручників економіки. Проте, за таких умов формування знань не спирається на механізми розуміння, тому такі підручники належать до категорії репродуктивного типу.

У розрізі другої моделі розкриваються основні положення відповідних наук. У царині економічної освіти, такі підручники спираються на вироблення цілісної системи економічних знань.

Модель створення проблемного підручника економіки зорієнтовано на творчий характер навчальної діяльності, її продуктивний складник. Вирішення проблем є основною методичною особливістю цих підручників, які спрямовуються не лише на поглиблення бази знань учнів, а й на розширення їх компетентісного поля. **В плані реалізації положень підручника економіки для профільного рівня навчання в ліцеї, така модель є найбільш інноваційною та дидактично обґрунтованою.**

Виклад навчального матеріалу в ньому здійснюють відповідно до алгоритму розв'язування проблемних завдань різних типів. За умов такої моделі, ефективна трансляція навчального матеріалу здійснюється через блочну структуру.

Комбінована модель створення підручника економіки містить елементи попередніх моделей, але жодна з них не превалює. Важливим елементом цієї моделі є чітка структура навчальних понять з предмета.

Слід акцентувати увагу на тому, що трансформація освітнього середовища в умовах інформаційного суспільства накладає свій відбиток і на навчально-виховний процес економіки. Його важливою особливістю на майбутньому етапі розвитку освіти є концентрація основних об'ємів економічної освіти в ліцеї як завершальній ланці загальної середньої освіти. Таким чином, у економічному сегменті освітнього простору України, на тлі реформаційних та модернізаційних процесів важливим аспектом є **відповідність економічної компоненти та постійно змінного запиту**

суспільства. Тому, нагальною на сьогодні є теза, що підручник як основний носій змісту економічної освіти в закладах загальної середньої освіти має бути пов'язаний із екоінформаційною освітньою платформою.

А вона, в свою чергу, еволюційним шляхом має перебирати на себе частину функцій основного носія економічної, статистичної та економіко-географічної інформації в ліцеї та базуватися на основі системно-діяльнісного, компетентнісного, особистісно-зорієнтованого, проблемного підходів, базуючись на принципах курікулуму — як відкритої освітньої системи. У такому випадку візюнується реально-прогнозована перспектива сучасної економічної освіти. Тому важливою ознакою цього підручника є **узгодженість із екоінформаційною освітньою платформою** [4].

Таким чином, у навчально-виховному процесі з економіки складаються підвалини для використання навчальних матеріалів не сталого характеру, які є обмеженими в об'ємі, а таких, які можна буде віднайти за особистісними потребами у відповідності до власної навчальної траєкторії. Все це потужним чином стимулює процес формування ключової компетентності вміння вчитися. Слід зазначити, що такі підходи дозволять розширити діапазон методичних можливостей як у процесі економічної освіти взагалі, так і під час вивчення предмету економіки та економіко-географічних курсів на профільному рівні в ліцеї.

Дитиноцентричний характер підручника економіки виявляється в переосмисленні ролі учня та вчителя у навчально-виховному процесі та виражається через його особистісно зорієнтовану компетентнісну модель. Основною особливістю сучасного підручника економіки є те, що **саме особистість учня (учениці), а не засіб навчання, має бути центральною фігурою в навчанні.** При цьому, провідну роль у навчанні має відігравати системно-діяльнісний підхід до нього, а не запам'ятовування та відтворення певних умінь та навичок. Адже системно-діяльнісний підхід, певною мірою, обумовлює зміст результатів навчання, якщо реалізація освітніх, розвивальних і виховних завдань відбувається через зміст навчального матеріалу шляхом «занурення» здобувачів освітніх послуг у процес самостійного здобуття знань, вироблення практичних навичок та формування ціннісних орієнтирів. Далі подаємо приклад використання підручника як одного з основних **джерел змісту** навчання економіки (Рис. 1). Підсумовуючи сказане, зазначимо, що дитиноцентрична спрямованість засобу навчання економіки (одним з яких є підручник) виражається в його побудові на основі системно-діяльнісного, особистісно зорієнтованого, компетентнісного та проблемного підходів. Його визначальними особливостями в цьому плані є такі положення:

1. Учень — центральна фігура навчально-виховного процесу.
2. Підручник розраховано на застосування системно-діяльнісного навчання.
3. Підручник є одним із засобів формування предметної, міжпредметних і ключових компетентностей.
4. Формування змісту суспільно-економічних знань.

Рис. 1. Схеми перебігу етапів моделі реалізації методичних засад застосування системно-діяльнісного підходу у навчанні економіки в закладах загальної середньої освіти

5. Нове смислове наповнення підручника у відповідності до запитів суспільства у контексті сучасної системи освіти та вектору розвитку України як держави.

6. Урахування в блочній структурі підручника індивідуальних запитів здобувачів освітніх послуг.

7. Урахування в методичному апараті підручника моделі застосування системно-діяльнісного підходу.

Отже, проаналізувавши моделі створення підручників, зазначимо, що основними особливостями компетентнісно зорієнтованого підручника економіки мають бути такі:

- він розрахований на впровадження через активну модель навчання, сприяє зацікавленню учнів, шляхом урізноманітнення подання інформації;
- спирається на педагогічні технології, з метою кращої реалізації навчального матеріалу в процесі навчання та створення відповідних умов для діяльності як учнів так і вчителів;
- гармонійно поєднує в собі змістовий та процесуальний компоненти;
- основні тексти параграфів підготовлено у відповідності до вікових особливостей учнів;
- має блочну структуру, оскільки саме це дає змогу учням за потреби сконцентруватися на основних змістових характеристиках, використати додаткову та довідкову інформацію, а за необхідності — скористатися навчальним матеріалом, який потрібен **особисто певному учневі (учениці)**;
- обов'язково містить елементи проблемного, дослідницького та моделюючого навчання, які відзначаються своєю комплексністю та мають можливості найбільш повно відобразити для учнів особливості економіки як науки;
- виклад матеріалу у ключових точках ретрансляції положень предмета здійснює не лише через розуміння суспільно-географічних й економічних особливостей, а й через смисловий каркас понятійної структури економіки;
- текстовий блок вміщує приклади економічних процесів, що стосуються своєї батьківщини — України;
- поєднує обов'язкові та додаткові компоненти в його змісті;
- ілюстративний матеріал пов'язано з текстом через систему спеціальних завдань, які стимулюють учня (ученицю) не лише зіставляти текстовий та ілюстративний складники, а й розв'язувати посильні завдання;
- методичний апарат вибудовано на основі зворотного зв'язку, в якому завдання зациклюють роботу учнів та учителя у напрямі — оволодіння економічними знаннями та формування ключових, міжпредметних і предметної компетентності.

Крім цього, в підручнику слід передбачати розвиток навичок самооцінювання та самоконтролю здобувачів освітніх послуг. Тому весь методичний апарат підручника варто спрямувати на виконання практичних завдань, економічних задач,

вправ, роботу з таблицями й схемами, ілюстративним матеріалом і формування смислових узагальнень і ціннісних орієнтирів[5].

Під час створення підручників виокремлюються основні напрямки й аспекти розгляду шкільного предмета та послідовність викладу навчального матеріалу, хоча підручник повинен здійснювати не лише ретрансляцію матеріалу, а й розкриття методичних аспектів отримання знань, формування ціннісних орієнтирів, конструювання форми набуття компетентостей, тому, як і будь-яка навчальна книга, підручник повинен виконувати такі основні функції:

- інформаційну;
- пізнавальну;
- виховну.

Враховуючи дитиноцентричні принципи сучасного освітнього процесу, підручник економіки має двохвекторне спрямування:

- зорієнтований на особистість учня в процесі викладу змісту;
- створює умови для реалізації особистісних запитів учнів закладів загальної середньої освіти.

Особливістю сучасного підручника економіки має бути можливість практичного застосування набутих знань та навичок на тлі формування предметної економічної та ключової підприємницької компетентностей. Все це викристалізовується у площині ціннісних орієнтирів, коли в особистості відбувається формувальні процеси економічного мислення. Наприклад, це виражається в тому, що індивід може на практичному рівні визначати витрати та порівнювати їх із доходами від певних видів діяльності, враховує у процесі здійснення вибору не лише явні, але й альтернативні витрати, «долає у собі споживачьке ставлення» до доходів, розуміє значення поточного споживання, прагне економічного успіху тощо. Всього цього, в розрізі економічної освіти, особистість може набути у розрізі реалізації системно-діяльнісного підходу в процесі навчання економіки у закладах загальної середньої освіти (гімназії та ліцеї) [6]. Експериментальний досвід використання зазначеної навчальної діяльності відпрацьовується співробітниками відділу навчання географії та економіки Інституту педагогіки НАПН України на базі Київського ліцею ЕКО № 198, де спостерігаються певні досягнення, в тому числі на тлі географічної та економічної освіти (для прикладу, заклад посідає 6 місце у м. Києві за рейтингом складання його учнями ЗНО).

Висновки та перспективи подальших досліджень. У контексті Нової української школи актуалізуються процеси підручникотворення. Основним спрямуванням для них є **дитиноцентризм**. Пріоритетами для створення таких засобів навчання як підручник є їх компетентнісний та особистісно зорієнтований вектори спрямування. Тому, можемо констатувати, що компетентність є результативно-діяльною характеристикою шкільної економічної та географічної освіти. На цьому тлі є важливими такі методичні підходи: системно-діяльнісний, особистісно зорієнтований, компетентнісний, проблемний.

Для створення якісного шкільного підручника з економіки для профільного рівня навчання вельми важливим є його дитиноцентричний, ціннісно-орієнтаційний каркас спрямований на:

- структурування та добір навчальної інформації;
- актуальність і зв'язок із сучасністю;
- врахування сучасних наукових знань;
- відображення системності науки й культури у змісті освіти;
- гуманізацію навчального процесу та системно-діяльнісний підхід;
- необхідність поєднання обов'язкових та додаткових компонентів у його змісті.

Використані джерела

1. Географія: методичні рекомендації МОН України щодо організації навчального процесу в 2017/2018 навчальному році; оновлені на компетентнісній основі навчальні програми для 6–9-х класів; методичні коментарі провідних науковців щодо впровадження ідей Нової української школи. — К.: УОВЦ «Оріон», 2017. — 88 с., С — 3–5, 83.
2. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертизи електронних версій проектів підручників для учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів [посібник] / за заг. ред. О. М. Топузова, Н. Б. Вяткіної. — К.: Педагогічна думка, 2016. — 128 с.
3. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. / В. Г. Кремень — К.: Педагогічна думка, 2009. — 520 с.
4. Надтока В. О., Надтока О. Ф. особливості структурування змісту інтерактивних електронних підручників у процесі компетентнісного навчання географії у восьмому класі / В. О. Надтока, О. Ф. Надтока, // Комп'ютер в школі та сім'ї / — К., 2016. — № 8 (136) — С. 15–21.
5. Надтока О. Ф. Проблематика еволюціонування навчальних понять як один із аспектів дослідження методики навчання географії / О. Ф. Надтока, В. О. Надтока // Мир науки и инноваций: международное периодическое научное издание; INTERNATIONAL PERIODIC SCIENTIFIC JOURNAL). — ВЫП. № 1 (1). — ТОМ 7. ПЕДАГОГИКА, психология и социология. — Иваново: Научный мир, 2015. — С. 63–71.
6. Надтока О. Ф. Використання проектної діяльності в розрізі застосування інформаційно-комунікативних технологій на заняттях географії./ О. Ф. Надтока, Т. С. Мартинюк // [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1153#.VQDdC_msWS0.
7. Washington DC: The World Bank, 2005. Hensch, T. (2005). [Електронний ресурс]. unesdoc.unesco.org/images/0018/001873/187376r.pdf

References

1. Neohrafiia: metodychni rekomendatsii MON Ukrainy shchodo orhanizatsii navchalnoho protsesu v 2017/2018 navchalnomu rotsi; onovleni na kompetentnisnii osnovi navchalni prohramy dlia 6–9-kh klasiv; metodychni komentari providnykh naukovtsiv shchodo vprovadzhennia idei Novoi ukrainskoi shkoly. — K.: UOVTs «Orion», 2017. — 88 s., S — 3–5, 83.

2. Ekspertyza shkilnykh pidruchnykiv: instruktyvno-metodychni materialy dlia ekspertyzy elektronnykh versii proektiv pidruchnykiv dlia uchniv 8 klasu zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [posibnyk] / za zah. red. O. M. Topuzova, N. B. Viatkini. — K.: Pedahohichna dumka, 2016. — 128 s.
3. Kremen V. H. Filosofiiia liudynotsentryzmu v stratehiiahk osvithnoho prostoru. /V. H. Kremen — K.: Pedahohichna dumka, 2009. — 520 s.
4. Nadtoka V. O. osoblyvosti strukturuvannia zmistu interaktyvnykh elektronnykh pidruchnykiv v protsesi kompetentnisnoho navchannia heohrafii u vosmomu klasi / V. O. Nadtoka, O. F. Nadtoka // Kompiuter v shkoli ta simi / — K., 2016. — № 8 (136) — S. 15–21.
5. Nadtoka O. F. Problematyka evoliutsionuvannia navchalnykh poniat yak odyin iz aspektiv doslidzhennia metodyky navchannia heohrafii / O. F. Nadtoka, V. O. Nadtoka // Myr nauky y ynnovatsyi: mezhduнародное peryodycheskoe nauchnoe yzdaneye; INTERNATIONAL PERIODIC SCIENTIFIC JOURNAL). — ВЫР. № 1 (1). — ТОМ 7. ПЕДАГОГІКА, психологія y sotsyolohyia. — Yvanovo: Nauchnyi myr, 2015. — S. 63–71.
6. Nadtoka O. F., Martyniuk T. S. Vykorystannia proektnoi diialnosti v rozrizi zastosuvannia informatsiino-komunikatyvnykh tekhnolohii na zaniattiakh heohrafii./ O. F. Nadtoka, T. S. Martyniuk [Elektronnyi resurs] — Rezhym dostupu: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1153#.VQDdC_msWSo.
7. Washington DC: The World Bank, 2005. Hensch, T. (2005). [Elektronnyi resurs]. unesdoc.unesco.org/images/0018/001873/187376r.pdfHeohrafia: metodychni rekomendatsii MON Ukrainy shchodo orhanizatsii navchalnoho protsesu v 2017/2018 navchalnomu rotsi; onovleni na kompetentnisni osnovi navchalni prohramy dlia 6–9-kh klasiv; metodychni komentari providnykh naukovtsiv shchodo vprovadzheniia idei Novoi ukrainskoi shkoly. — K.: UOVTs «Orion», 2017. — 88 s., S — 3–5, 83.

Надтока А. Ф., Надтока В. А.

ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ СОЗДАНИЯ КОМПЕТЕНТНОСО ОРИЕНТИРОВАННОГО УЧЕБНИКА ЭКОНОМИКИ

В статье рассматриваются актуальные вопросы, касающиеся проблематики развития методики обучения экономике и географии и создания учебников в этом образовательном поле. Экспериментальный опыт использования учебной деятельности в разрезе этих предметов свидетельствует, что их внедрения ведет к успеху, когда учитель осознает, что именно ученик, а не он, должен быть центральной фигурой в обучении, и главным является системно-деятельностный подход к обучению, а не запоминания и воспроизведения определенных умений и навыков. В данной публикации затрагиваются вопросы перспективы обучения экономике и экономико-географических курсов на компетентностной основе в гимназии и лицее. На этом фоне предлагаются подходы, которые позволяют готовить ученика (ученицу) учреждений общего среднего образования к будущей профессиональной деятельности. Основные положения статьи ретранслируются через призму создания компетентно ориентированного учебника экономики для профильного обучения в лицее.

В статье констатируется, что экономика, благодаря ее комплексности и метапредметных особенностях, готовит соискателей образовательных услуг к будущей жизни и профессиональной деятельности.

Ключевые слова: ребенкоцентризм; экономическое и географическое образование; компетентно ориентированное обучение; системно-деятельностный подход; функции учебника.

Nadtoka O., Nadtoka V.

MAIN ASPECTS OF CREATION OF A COMPETENCE-ORIENTED ECONOMICS TEXTBOOK

The article deals with the topical issues related to the development of the methodology of economics and geography teaching and textbooks in this field of education. The experimental experience of using educational activities in the context of these subjects shows that their implementation succeeds when the teacher realizes that the student, not a teacher, should be a central figure in education, and the main approach to learning is the system-activity approach, not the memorizing and reproducing certain skills and abilities. This publication touches upon the prospects of economics education and economics and geography courses on a competence basis in the gymnasium and lyceum. Against this background, approaches are proposed that allow a pupil of a general secondary education to prepare for future professional activities. The main theses of the article are transmitted through the prism of creating a competence-oriented economics textbook for profile education in lyceum.

The article states that economics, due to its complexity and meta-specific features, trains applicants of education for future life and professional activities.

A high-quality school economics textbook is based on the principles of child-centrism, when the following notions are important:

- structuring and selection of educational information;
- relevance and connection with the present;
- taking into account modern scientific knowledge;
- reflection of the system of science and culture in the content of education;
- humanization and system-activity approach;

Keywords: child-centrism, economics and geographical education, competence-oriented education, system-activity approach, textbook functions.